

Súd: Okresný súd Stará Ľubovňa
Spisová značka: 6C/34/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8513200757
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Sroková
ECLI: ECLI:SK:OSSL:2015:8513200757.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Stará Ľubovňa samosudkyňou JUDr. Janou Srokovou v právnej veci žalobcu S. E., nar. XX.X.XXXX, bytom E. A. XXX, pr. zast. Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Ľudová 14, Košice, IČO: 47 234 466 proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a.s. so sídlom Garbiarska 2, Košice 040 71, IČO: 31 690 904, pr. zast. JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom, Němcovej 22, 040 01 Košice, v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku takto

rozhodol:

Súd z r u š u j e rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, 040 01 Košice, IČO: 44 325 452 vydaný v konaní vedenom pod spisovou značkou 2C/2824/2012 zo dňa 19.1.2012.

Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 407,96 eur pozostávajúce z trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu žalobcu Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Ľudová 14, Košice, a to do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobca podaným návrhom doručeným súdu dňa 21.02.2013 žiadal, aby súd zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 2C/2824/2012 zo dňa 19.01.2012. Zároveň žiadal, aby súd odložil vykonateľnosť predmetného rozhodcovského rozsudku.

Svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 18.08.2009 uzavrel so žalovaným poisťovňu č. XXXXXXXXXXXX. Žiadosťou o zrušenie poisťovnej zmluvy doručenou žalovanému dňa 9.12.2009 predmetnú poisťovňu písomne vypovedal. Oznámením o zániku poistenia zo dňa 16.12.2009 mu žalovaný oznámil, že k zániku poisťovnej zmluvy došlo dňa 19.2.2010. Následne si žalovaný návrhom na zaplatenie 144,51 eur zo dňa 02.01.2012 uplatnil na Arbitrážnom súde v Košiciach osobitnú pohľadávku vo výške 144,51 eur s príslušenstvom, ktorá mala zodpovedať nákladom žalovaného vynaložených na uzavretie poisťovnej zmluvy. Rozsudkom uvedeného rozhodcovského súdu zo dňa 19.1.2012 bolo žalobcovi uložené zaplatiť žalovanému sumu 144,51 eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 eur.

Rozhodcovský rozsudok navrhol zrušiť z dôvodu neprijateľnosti ustanovení týkajúcich sa rozhodcovskej doložky upravenej v rámci všeobecných poisťovných podmienok (ďalej len VPP), ktorá spôsobuje jej neplatnosť, a to s poukazom na § 53 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka (OZ). Zároveň vyslovil názor, že v tomto prípade nejde o individuálne dojednanú rozhodcovskú doložku s poukazom na § 53 ods. 2, 3 a 5 OZ. Okrem uvedených dôvodov sú splnené ďalšie podmienky na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c) a j) zák. č. 244/2002 o rozhodcovskom konaní. Dojednaním rozhodcovskej doložky došlo k jednoznačnému zhoršeniu postavenia žalobcu ako spotrebiteľa, pretože pri jej absencii by si žalovaný musel uplatniť svoj nárok na súde podľa bydliska žalobcu, čo je pre žalobcu nepochybne výhodnejšie ako zúčastniť sa konania na rozhodcovskom súde vzdialenom od bydliska žalobcu okolo 100 km. Rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe štatútu a procesných pravidiel, ktoré neboli

žalobkyni známe. Žalobca pritom nemal žiadnu možnosť voľby iného súdu a už vôbec nie rozhodcu, čo ešte viac znevýhodňuje jeho postavenie. Navyše v zmluve a VPP absentujú akékoľvek dohody a pravidlá o výbere rozhodcu, v procese sporu absentuje ústavná zásada „ústnosti“. Okrem toho je konanie pred rozhodcovským súdom pre žalobcu ako spotrebiteľa prísnejšie, a to pre kratšiu lehotu na podanie odporu (len 5 dní oproti 15 dňom v konaní pred súdom), ďalej preto, že na odpor sa prihlíada len ako bol zaplatený súdny poplatok (v prípade súdneho konania to neplatí, na odpor sa stále prihlíada a súd poplatok vymáha), pre vysoké poplatky a finančnú nevýhodnosť (žiadna možnosť oslobodenia od súdnych poplatkov).

Podstatou rozhodcovského konania by malo byť prostredníctvom zmluvnej voľnosti doplniť záväzkový vzťah a nie zaviazať spotrebiteľa podrobiť sa rozhodnutiu rozhodcovského súdu, ktorý si vybrala protistrana. Spotrebiteľ okrem toho nemôže žiadnym spôsobom ovplyvniť výber rozhodcovského súdu, nemôže na svoju obranu využiť inštitúty priznané mu ako slabšej strane a po vydaní rozhodcovského rozsudku nemá prakticky žiadnu možnosť v rámci dvojinstančného konania žiadať o preskúmanie rozhodnutia. S poukazom na uvedené skutočnosti a nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 2164/2010 zo dňa 1.11.2011 žiadala návrhu vyhovieť.

Uznesením č.k. 6C/34/2013-24 zo dňa 4.4.2013 súd rozhodol, že vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku č. 2C/2824/2012 zo dňa 19.1.2012 vydaného rozhodcom JUDr. Bohumirom Zaujecom, rozhodcom Arbitrážneho súdu Košice so sídlom Alžbetina 41, Košice, odkladá do právoplatného skončenia konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku sp. zn. 6C/33/2013.

Voči tomuto uzneseniu žalovaný podal odvolanie a následne aj námietku príslušnosti súdu podľa § 106 ods. 1,3 O.s.p. ako aj návrh na prerušenie a zastavenie konania.

O tomto rozhodol tunajší súd uznesením č.k. 6C/34/2013-113 zo dňa 26.6.2013 tak, že na konanie je príslušný Okresný súd Stará Ľubovňa a návrh na zastavenie alebo prerušenie konania do končného rozhodnutia rozhodcovského súdu zamietol.

Krajský súd v Prešove uznesením č.k. 4Co/73/2014 zo dňa 30.4.2014 uznesenie súdu potvrdil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 27.7.2013.

Súd doručil účastníkom poučenia o ich procesných právach a povinnostiach, žalovanému spolu s návrhom na vyjadrenie.

Žalovaný vo svojom vyjadrení uviedol, že žalobca mohol proti rozhodcovskému rozsudku podať odpor, čím by došlo k zrušeniu rozhodcovského rozsudku vydaného v skrátanom konaní a vo veci by prebiehalo ďalšie konanie. Skutočnosť, či bol podaný odpor proti rozhodcovskému rozsudku považuje za právne významnú, pretože v prípade podania odporu žalobkyňou je prednosť kompetencie rozhodcovského súdu pred súdom všeobecným daná zo zákona a všeobecný súd by nemal založenú príslušnosť v takomto spore konať a rozhodovať pre nedostatok podmienky konania.

Ďalšou námietkou žalovaného bola skutočnosť, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná, bola osobitne a výrazne oddelená od ostatného textu VPP, aby jej poisťník venoval príslušnú pozornosť a mal možnosť sa rozhodnúť, či ju podpíše alebo nie. Táto je preto platná. Suma uplatnená na rozhodcovskom súde zodpovedala nákladom vynaloženým na uzavretie poisťnej zmluvy, predmetom konania teda nebolo dlžné poisťné, ale osobitná pohľadávka vo výške províznej odmeny, ktorú žalovaný vyplatil sprostredkovateľovi poisťenia. Existenciu tejto pohľadávky uplatnenej v rozhodcovskom konaní neovplyvňuje, že nebola započítaná pri ukončení poisťenia. Príslušné ustanovenie VPP (časť XVII. ods. 7a) totiž presne vymedzuje moment vzniku pohľadávky a o jej podstate a výške bola žalobkyňa ako klient upovedomený finančným agentom (vychádzajúc z podpísaného záznamu o požiadavkách a potrebách klienta). Keďže táto pohľadávka je pohľadávkou odlišnou od poisťného a s poisťným nijako nesúvisiacou, oznámenie o zániku poisťenia neobsahovalo oznámenie o tejto osobitnej pohľadávke. Oznámenie o bilancii poisťného preto nie je možné vykladať tak, že by malo znamenať aj zánik pohľadávky podľa časti XVII. bod 7a VPP. Vzhľadom na tieto skutočnosti navrhol konanie zastaviť, resp. žalobu zamietnuť.

Pojednávania sa žalobca a žalovaný nezúčastnili ich neúčast' ospravedlnili právni zástupcovia, ktorí nežiadali pojednávanie odročit', preto súd v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p. pojednával v ich neprítomnosti.

Na pojednávaní tak právny zástupca žalobcu, ako aj žalovaného trvali na svojich stanoviskách uvedených v písomných vyjadreniach.

Právny zástupca žalovaného poukázal na individuálnosť dojednania rozhodcovskej doložky, pričom poukázal na rozhodnutia Krajských súdov v Prešove 17C/47/2013 a Európskeho súdneho dvora C342/13. Žalobca vlastnoručne podpísal všeobecné poisťné podmienky a teda aj rozhodcovskú doložku, teda došlo k platnému dojednaniu rozhodcovskej doložky. Taktiež bol sprostredkovateľom riadne poučený o rozhodcovskej doložke. Zdôraznil, že žalobca mohol individuálne vypovedať svoj poisťný vzťah do 30 dní od podpisu poisťnej zmluvy, t.j. mohol ešte písomne odmietnuť podľa čl. 15 VPP. Mal za to, že rozhodcovská doložka k poisťnej zmluve nevynucuje na spotrebiteľovi, teda žalobcovi povinnosť riešiť spory výlučne v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská doložka v uvedenom znení obsahuje len dohodu zmluvných strán, že spory sa budú prednostne riešiť v rozhodcovskom konaní. Ďalej uviedol, že neobstojí ani tvrdenie, že spôsobili značne nerovnovážny stav, nakoľko nemožno právo účastníka porušiť pred samotným konaním, lebo z obsahu základného zákona vyplýva, že jeho obsahu sa netýkajú predsúdne úkony účastníkov konania.

Žalobca mal právo podať opravný prostriedok na všeobecný súd proti rozhodnutiu rozhodcovského súdu, a teda žiadne právo na súdnu ochranu žalobcovi nebolo upreté.

Právny zástupca žalobcu v reakcii na prednes právneho zástupcu žalovaného poukázal na to, že vzhľadom na to, že zastupujú viacero spotrebiteľov v období konania proti žalovanej poisťovni je im známe aj z výpovedí sprostredkovateľov, že reálne neboli oboznamovaní a školení na to, aby klientov oboznamovali o osobitnom dojednaní rozhodcovskej doložky a možnosti nepodpisania osobitných zmluvných dojednaní.

Poukázal na to, že nedošlo k platnému založeniu právomoci rozhodcovského súdu, čo je dôvod predpokladaný v § 40 ods. 1, písm. c/ Zák. o rozhodcovskom konaní a taktiež pri rozhodovaní rozhodcovského súdu došlo k porušeniu všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa čo je dôvodom na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1, písm. j/ Zák. o rozhodcovskom konaní. Neplatné založenie právomoci rozhodcovského súdu je odôvodnené tým, že predmetná rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a ako taká je neplatná a ako neplatná nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu. Taktiež trval na tom, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná a spôsobila hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán a tiež zhoršenie postavenia spotrebiteľa, nakoľko žalobca nebol informovaný o obsahu v rozhodcovskej doložke a o možnosti jej vylúčenia.

Poukázal aj na právoplatný rozsudok tunajšieho súdu 6C/33/2014 /potvrdený KS Prešov/, kde žalobca taktiež vystupoval v pozícii žalobcu, pretože v rovnaký deň podpísal dve poisťné zmluvy a aj na základe druhej poisťnej zmluvy bol zo strany žalovaného uplatnený nárok na príslušnom arbitrážnom súde v Košiciach.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom právnych zástupcov účastníkov konania, oboznámením sa s obsahom listinných dôkazov, najmä s poisťnou zmluvou č. 4364700266 zo dňa 18.8.2009, Všeobecnými poisťnými podmienkami /ďalej len VPP/, dodatkom k VPP, oznámením o zániku poistenia, návrhom na začatie konania o zaplatenie 144,51 eur, rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 2C/2824/2012 ako aj kópiou rozhodcovského spisu v tejto veci, záznamom o požiadavkách a potrebách klienta k predmetnej poisťnej zmluve /č.l. 78/, a zistil, že skutkový stav zodpovedá stavu, ako ho v návrhu opísal žalobca s tým, že rozhodcovský rozsudok mu bol doručený dňa 04.02.2013./č.l. 23/

Základnou právnou otázkou v predmetnej veci v súvislosti aj s dôvodmi uvádzanými žalovaným je otázka, či rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol a ktorá je upravená v čl. XV. VPP žalovaného, podľa ktorej všetky vzájomné spory a sporné nároky poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní, je podmienkou individuálne dojednanou a v negatívnom prípade, či zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa /neprijateľná podmienka/.

Podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Podľa § 40 ods. 1 písm. j) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského

rozsudku len ak pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 40 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní ak podá účastník rozhodcovského konania žalobu na príslušnom súde, napadnutý rozhodcovský rozsudok zostáva právoplatný. Súd, ktorý rozhoduje o žalobe, môže na návrh účastníka konania vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku odložiť.

Podľa § 53 ods. 1 občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 občianskeho zákonníka ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 občianskeho zákonníka za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré
r) vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa čl. 3 bod 2 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (toto ustanovenie bolo prevzaté do OZ s účinnosťou od 1.1.2008).

V zmysle § 54 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka, sa zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou, nemôžu odchyliť v neprospech spotrebiteľa od ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Nesmú obsahovať podľa § 53 ods. 1 prvá veta občianskeho zákonníka ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Podľa XV. časti bodu 1 VPP poisťovňa a poisťník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov s výlukami a odchylnou právnou úpravou vykonanou týmto článkom, štatútom rozhodcovského súdu a jeho rokovacím poriadkom.

Podľa XV. časti bodu 2 VPP pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poisťník podpisom týchto všeobecných poisťných podmienok. Rozhodca musí byť plnoletý, spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu, musí mať skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu a musí byť bezúhonný. Poisťovňa vydá štatút rozhodcovského súdu a jeho rokovací poriadok, ktorý zverejní na svojej internetovej stránke. Ak stály rozhodcovský súd zriadi osobitná právnická osoba, jeho štatút i rokovací poriadok vydá táto právnická osoba a zverejní ho postupom podľa § 12 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z.z. uverejneného v Obchodnom vestníku.

Vzhľadom na zistený skutkový stav a citované zákonné ustanovenia súd dospel k záveru, že návrh žalobky je dôvodný.

Súd mal skutkovo za preukázané, že účastníci konania uzavreli poisťnú zmluvu dňa 18.8.2009, kde žalobca v danom prípade vystupovala ako fyzická osoba, ktorý zabezpečoval svoje potreby, teda ako spotrebiteľ, kým žalovaný pri poskytovaní poistenia vystupoval v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ. Rozsudkom rozhodcovského Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41 pod sp. Zn. 2C/2824/2012 zo dňa 19.1.2012 mu bola uložená povinnosť zaplatiť sumu žalovanému vo výške 144,51 eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276,- eur. Tento rozsudok mu bol doručený dňa 4.2.2013.

Z uvedeného potom vyplýva, že poisťná zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania má charakter spotrebiteľskej zmluvy a táto musí spĺňať aj požiadavky upravené v §§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré obsahujú úpravu spotrebiteľských zmlúv.

Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy podľa citovaného zák. ust. je, že pre spotrebiteľa je vopred pripravená a nie je tak vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva uzatvorená so žalobcom spĺňa túto charakteristiku, keď je tiež zrejmé, že súčasťou poisťnej zmluvy boli aj VPP, ktoré žalobca ovplyvniť nemohol, nakoľko boli pripravené už vopred pre veľký počet spotrebiteľov. Vo VPP bola okrem iného upravená aj rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodoval a ktorej platnosť žalobca namieta. Okrem podpisu žalobcu na konci VPP podpísal žalobca aj osobitné zmluvné dojednania, v ktorých v bode 2 je vopred naformulovaný súhlas zmluvných strán s riešením sporov v rozhodcovskom konaní v zmysle časti XV. Týchto VPP.

Cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Často krát sa takáto rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách a vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak

udeje v súkromnoprávnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva arbitrom vrátane princípu dobrých mravov a rešpektovania ochrany práv spotrebiteľov je plne opodstatnená.

Súd zastáva názor, že ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardnej zmluvy a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, sú dôvodné a plne na mieste obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať.

Občiansky zákonník len indikatívne vypočítava okruh neprijateľných zmluvných podmienok (slovo najmä v § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka) a súd môže označiť za neprijateľnú aj inú zmluvnú podmienku. Súdu nebráni, aby judikoval neprijateľnosť zmluvnej podmienky aj na vzťahy, ktoré predchádzali zaradeniu zmluvnej podmienky medzi neprijateľné podmienky priamo do zákona, prípadne aj na inú podmienku, ktorú spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v intenzite upravenej v cit. § 53 ods. 1 OZ. Smernica 93/13 odporúčajúcim spôsobom vypočítava niektoré nekalé podmienky, pričom v prílohe sa dotýka aj rozhodcovskej doložky v štandardných zmluvách za stavu, že proces pred rozhodcom nie je právne regulovaný.

Rozhodcovskú doložku upravenú v znení, ako je uvedené vyššie, súd považuje za neprijateľnú podmienku, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to z nasledovných dôvodov.

Rozhodcovská doložka je upravená vo VPP a to v ich XV. Časti - Rozhodcovské konanie pričom v súlade s ustanovením § 788 ods. 3 Obč. zák., všeobecné podmienky poistenia (poisťné podmienky) tvoria súčasť poisťnej zmluvy. Vychádzajúc zo znenia, poisťné podmienky sú záväzne a sú obligatórnou súčasťou poisťnej zmluvy, ktoré spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť.

Rozhodcovská doložka je vopred naformulovaná dodávateľom a neumožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť rozhodovanie o prípadnom spore na všeobecnom súde. Ak by spotrebiteľ aj chcel riešiť spor na rozhodcovskom súde, z uvedenej rozhodcovskej doložky nie je možné zistiť, ktorému súdu by mal žalobu adresovať, keďže rozhodcovský súd v zmysle časti XV. bodu 2 bude podľa potreby vytvorený od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými poisťovňou, teda žalovaným, pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. pokiaľ sama poisťovňa nezriadi stály rozhodcovský súd. Poisťovňa pritom

má vydať štatút rozhodcovského súdu. Takýto spôsob zloženia, resp. určenia rozhodcovského súdu, tento je podľa názoru súdu ukázkovým príkladom neprijateľnej podmienky, keďže by malo ísť o súd vytvorený žalovaným ako dodávateľom, resp. osobou poverenou žalovaným, teda vyvstávala by tu veľká pochybnosť o objektívnosti takéhoto súdu. Z takto formulovanej rozhodcovskej doložky nakoniec ani nemôže súd vyvodiť iný záver ako ten, že ide o rozhodcovskú doložku šitú priamo na mieru žalovanému s cieľom na jednej strane zabezpečiť si v prípade potreby rozhodnutie súdu, ktorý mu bude priznávať požadované nároky a na druhej strane dosiahnuť stav, keď si spotrebiteľ nebude uplatňovať prípadné svoje nároky, pretože podľa rozhodcovskej doložky si ich môže uplatňovať iba v rozhodcovskom konaní, ale podľa rozhodcovskej doložky nevie ani nemôže vedieť, na akom rozhodcovskom súde si ich má uplatniť.

Na neprijateľnosti uvedenej rozhodcovskej doložky podľa názoru súdu nič nemení to, že v konečnom dôsledku si žalovaný uplatnil svoje nároky na rozhodcovskom súde, ktorý už je zriadený, teda nezriaďoval ho sám, resp. nepoveril niekoho na jeho zriadenie, pretože už skutočnosť, že podmienka je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa postačuje na to, aby bola neprijateľná. V opačnom prípade by bolo dosť ťažké, ak nie priam nemožné dosiahnuť cieľ sledovaný aj smernicou 93/13/EHS, teda zabezpečiť, aby spotrebiteľia neboli viazaní neprijateľnými podmienkami, keďže by bolo ich možné obísť podobne, ako to v tomto prípade urobil žalovaný a obranou takisto ním použitou, že rozhodcovský súd, ktorý nakoniec reálne konal, je nezávislý od žalovaného.

Žaloba a rozsudok sa síce doručujú do vlastných rúk protistrane (§ 5 bod 3 rokovacieho poriadku), ale tieto je možné považovať za doručené aj keď si protistrana zásielku nevyzdvihne v odbernej lehote, pričom v zmysle § 24 bod 2 rokovacieho poriadku v skrátených konaniach (teda bez ústneho pojednania žaloby) sa rozhoduje v sporoch, ak predmetom je peňažná pohľadávka nepresahujúca 66 500 eur, pričom aj takýto rozsudok spolu so žalobou je možné doručiť aj tzv. náhradných doručením, teda o tomto sa ani účastník nemusí dozvedieť. Pri spotrebiteľských nárokoch je možné žiadať ústne pojednanie sporu, ak predmet konania presahuje 300 eur, ale takáto žiadosť je spoplatňovaná (§ 29b rokovacieho poriadku). Od tohto poplatku (36 eur v zmysle sadzobníka poplatkov - príloha č. 2 rokovacieho poriadku bod 1) spotrebiteľ nie je oslobodený, podobne ako od poplatku za preskúmanie námietky nedostatku právomoci (§ 29b bod 2 rok. poriadku), ktorý predstavuje 360 eur (príloha č. 2 bod 4 sadzobníka poplatkov). Za návrh na oslobodenie od poplatkov je pritom žiadateľ povinný uhradiť poplatok vo výške 36 eur (príloha č. 2 bod 3 sadzobníka poplatkov). Z poučenia rozhodcovského rozsudku vyplýva, že za podaný odpor je potrebné uhradiť poplatok vo výške 72 eur, ktorého zaplatenie je podmienkou prihladenia na odpor. Odpor je pritom potrebné podať v lehote 5 dní. Trovy priznané rozhodcovským súdom dosahujú sumu 276 eur.

Spotrebiteľ je v konaniach, v ktorých uplatňuje alebo bráni svoje práva vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy oslobodený od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/92 Zb. o súdnych poplatkoch, teda v súdnom konaní neplatí žiadne poplatky. Ak sa v súdnom konaní vydá rozhodnutie v skrátenom konaní (čiže platobný rozkaz), nie je možné ho doručiť tzv. fikciou doručenia, teda považovať žalobu a platobný rozkaz za doručený, aj keď si ho protistrana neprevzala v odbernej lehote. odpor proti platobnému rozkazu je možné podať v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu (ide o ochranu 2. strany v konaní, ktorá dostane už rozhodnutie, ktoré môže byť vo veci konečné bez toho, aby vedela, že voči nej prebieha nejaké konanie). V prípade nedoručenia platobného rozkazu sa tento ruší bez toho, aby odporca musel urobiť nejaký procesný úkon. V prípade, ak by predmetom konania pred všeobecným súdom bola suma uplatnená v rozhodcovskom konaní, náhrada trov úspešnému účastníkovi by činila necelých 70 eur (súdny poplatok vo výške 16,50 eur a trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci vo výške 51,78 eur bez DPH).

Takýto postup rozhodcovského súdu a podmienky uplatnenie určitých úkonov takisto značne sťažuje postavenie spotrebiteľa. Aj tento postup zvoleného rozhodcovského súdu nasvedčuje tomu, čo bolo skutočným cieľom dojednania rozhodcovskej doložky. Aj rozhodcovské konanie, ktoré by bolo založené skutočnou dohodou zmluvných strán o rozhodcovskej doložke musí v prípade spotrebiteľských zmlúv a sporov z nich vyplývajúcich dosahovať štandardy minimálne na úrovni, aké sú zaručené podľa Občianskeho súdneho poriadku a súvisiacich predpisov (napr. oslobodenie od súdnych poplatkov a pod.)

Hlavnou námietkou žalovaného v priebehu konania bola skutočnosť, že rozhodcovská doložka bola osobitne dojednaná, preto je platná. Z celého znenia uvedenej námietky

oprávneného vyplýva, že žalovaný poukazuje a vychádza zo znenia § 53 ods. 1 Obč. zák. účinného od 1.1.2008, ktoré upravuje, že nejde o neprijateľnú podmienku, ak je individuálne dojednaná.

Nemožno sa však stotožniť s argumentáciou žalovaného o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky v osobitných zmluvných dojednaniach. V týchto Osobitných zmluvných dojednaniach si účastníci len opätovne dohodli povinnosť v prípade akéhokoľvek sporu podrobiť sa rozhodcovskému konaniu už raz dohodnutému vo Všeobecných poisťných podmienkach. Z týchto dojednaní nevyplýva, aby v prípade ich nepodpísania žalobcom mala stratiť platnosť tiež časť XV. Všeobecných poisťných podmienok.

Osobitné vyjednanie sa má sledovať z pohľadu ochrany spotrebiteľa, to znamená, že spotrebiteľ si z určitých dôvodov osobitne vymieňuje nejakú klauzulu, lebo má preňho nejaký osobitný význam.

Spôsob, akým bola zmluva spotrebiteľovi - žalobkyni predložená, je skôr o nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok, vo vzťahu ku ktorým oprávnený sledoval ich vylúčenie spod režimu súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok, čo predstavuje nekalú obchodnú praktiku v zmysle § 8 ods. 4 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa.

Súd dospel k záveru, že rozhodcovskú doložku nie je možné považovať za individuálne dojednanú. Je totiž zrejme z celého znenia VPP, že aj keď na ich konci je osobitný odsek, ktorý odkazuje na akceptovanie rozhodcovskej doložky upravenej v časti XV. VPP, túto doložku nemohla žalobkyňa žiadnym spôsobom ovplyvniť. Osobitné zmluvné dojednania, podobne ako celé VPP sú písané malým, husto písaným textom, ktoré sťažujú ich čítanie. Žalovaný sa bránil, že žalobca si mohla vybrať, či osobitné dojednania podpíše. Na konci VPP je malý rámček na podpis pre klienta, hneď za tým sú osobitné dojednania k poisťnej zmluve a následne sú uvedené dva väčšie rámčeky, jeden na podpis pre klienta a jeden pre zamestnanca poisťovňu, resp. sprostredkovateľa poistenia. Uvedené usporiadanie rámčekov na podpis navodzuje dojem, že ten hlavný či dôležitejší podpis na konci VPP je až ten za osobitnými dojednaniami, keďže až za týmto nasleduje rámčeky pre podpisy oboch zmluvných strán. Aj toto nasvedčuje (podobne ako mnoho žalôb podaných aj na tunajšom súde s rovnakým skutkovým podkladom), že tvrdenia žalobkyne o tom, že podľa pokynov sprostredkovateľa poisťnej zmluvy treba VPP podpísať dvakrát, pričom klient nie je skutočne oboznámený, čo vlastne podpisuje, sú pravdivé.

Podľa dôvodovej správy k § 53 ods. 4 písm. r/ Obč. zákonníka spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednanej rozhodcovskej doložky, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle tpjtp ustanovenia považovaná na neprijateľnú.

Súd poznamenáva, že inštitút individuálne dohodnutej podmienky je treba vykladať v súlade s cieľom Smernice Rady 93/13/EHS /na ktoré poukazoval aj právny zástupca žalovanej/ o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhovaná vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (č. 3 ods.2). V tomto prípade bola rozhodcovská doložka navrhnutá dodávateľom vopred na predpísanom tlačive o čom svedčí aj to, že jedinými údajmi, ktoré boli do všeobecných obchodných podmienok dopisované rukou, boli údaje o osobe poisťníka, osobe konajúcej za poisťovňu, číslo poisťnej zmluvy a dátum a miesto podpisu zmluvy.

Smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vychádza nie z minimálneho okruhu nekalých klauzúl, ktoré sa majú transponovať, ale zo vzorového okruhu klauzúl. V konečnom dôsledku sa okruh neprijateľných podmienok de lege lata uvedený v § 53 ods. 4 OZ upravil postupne viacerými novelami až po uplynutí transpozičnej lehoty.

Členské štáty si mohli vybrať, do akej miery prevezmú smernicou odporúčané nekalé klauzuly. Zároveň sa však umožnilo členským štátom prekročiť rámec smernice, čo umožnilo upraviť okruh neprijateľných podmienok aj širšie ako odporúča smernica /čl. 8 smernice/.

Ako je zrejme zo smernice, na spotrebiteľa pri typových zmluvách dopadá ochranný režim zákazu neprijateľných zmluvných podmienok. O typovú zmluvu vrátane rozhodcovskej doložky ide aj v predmetnej právnej veci. Nepochybne ide o štandardnú typovú zmluvu medzi podnikateľom a spotrebiteľom /čl. 1 ods. 1, čl. 2 písm. b/, c/ Smernice Rady 93/13/EHS/.

Súd poukazuje na kritéria neprijateľnej podmienky, za ktorú sa považuje podmienka, ktorá 1. Je obsiahnutá v štandardnej formulárovej zmluve 2. Spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, 3. Nerovnováha musí byť daná v neprospech spotrebiteľa.

Spotrebiteľ, ak si želá niečo z určitých dôvodov, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce niečo individuálne vyjednať. Skutočnosť, že doložka je formulovaná v rámci štandardnej formulárovej zmluvy, neodôvodňuje záver, že oprávnený preukázal osobitné vyjednanie. Naopak, ide o docielenie stavu, ktorý má formálne indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly, čo súd hodnotí ako nekalú obchodnú praktiku v zmysle cieľov Smernice 2005/29 „O nekalých obchodných praktikách“, článok 5 a násl.

K tomu súd poukazuje na znenie predmetnej rozhodcovskej doložky, podľa ktorého je dôvodom jej uzavretia „účelnosť, praktickosť a rýchlosť konania“. Takéto znenie vytvára pre spotrebiteľa klamlivý dojem, že rozhodcovské konanie má v porovnaní so súdnym konaním len samé výhody a že je v záujme samotného spotrebiteľa. Nie je v ňom žiadna zmienka o tom, že v rozhodcovskom konaní mu (ako žalovanému) nebude poskytnutý taký priestor na uplatnenie procesných práv na obranu proti uplatnenému nároku, ako mu poskytujú procesné predpisy v prípade konania pred súdom. Rozdiely medzi konaním pred všeobecným súdom a rozhodcovským súdom už boli popísané vyššie.

Na uvedené skutočnosti súd poukázal na zdôraznenie toho, že podľa znenia rozhodcovskej doložky je dôvodom jej uzavretia „účelnosť, praktickosť a rýchlosť“, avšak v konečnom dôsledku je účelom rozhodcovského konania zjednodušenie prístupu žalobcu k rýchlemu vydaniu exekučného titulu na úkor spotrebiteľa eliminovaním jeho práva brániť sa proti uplatňovanému nároku, pričom spotrebiteľ o týchto skutočnostiach (vzhľadom na znenie rozhodcovskej doložky) nemohol mať vedomosť.

Zo záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve žiadnym spôsobom nemožno vyvodiť záver, že z neho vyplýva, že by žalobkyňa bola poučená o rozhodcovskej doložke a jej prípadných následkoch, ako to tvrdil žalovaný. Tento záznam sa týka výslovne potrieb klienta v súvislosti s uzavretím poisťnej zmluvy a jediná zmienka o rozhodcovskom konaní je len v tom zmysle, že v prípade sporov je možné využiť rozhodcovské konanie na riešenie sporov (kým podľa VPP už nejde o možnosť, ale de facto povinnosť).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti súd konštatuje neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobila nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobkyne. Rozhodcovský súd preto nemohol rozhodnúť na základe tejto doložky a teda nemal právomoc vo veci konať.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku tak, že zaviazal žalovaného ako neúspešného účastníka nahradiť žalobcovi trovy konania.

Tieto trovy si právny zástupca žalobcu uplatnil vo výške 407,96 eur, ktoré pozostávajú z odmeny za 4 úkony právnej pomoci : 1. príprava a prevzatie zastúpenia vrátane prvej porady s klientom zo dňa 14.2.2014 60,07 eur + 7,81 eur (Režijný paušál - RP), 2. žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku zo dňa 15.2.2014 60,07 eur + 7,81 eur (RP), 3. vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného zo dňa 13.8.2013 30,04 eur + 7,81 eur(RP), 4. účasť na pojednávaní 6.5.2015 60,07 eur + 8,39 eur(RP), spolu - 242,07 eur.

Hotové výdavky : strata času za účasť na pojednávaní 6.5.2015 (§17 ods. 1 vyhlášky);. 100 min. cesta Košice - Stará Ľubovňa, 100 min. cesta Stará Ľubovňa - Košice, (za každú začatú polhodinu) 8 x 13,98 eur; spolu 111,84 eur.

Cestovné; PHM + paušálna náhrada; Cesta na pojednávanie z Košíc do Starej Ľubovne a späť 6.5.2015 a 10.9.2013 motorovým vozidlom právneho zástupcu žalobcu spolu 54,05 eur. Celkom teda trovy práv. zastúpenia žalobkyne činia sumu vo výške 407,96 eur, ktoré je žalovaný povinný uhradiť na účet právneho zástupcu žalobcu Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Ľudová 14, Košice, a to do 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku, č.ú.: XXXXXX-XXXXXXXXXX/XXXX.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré sa podáva do 15 dní od doručenia tohto rozsudku na súde, proti rozhodnutiu ktorého odvolanie smeruje.

1. V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

2. Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,

b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,

c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,

e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),

f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

3. Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zák. č. 233/1995 Z.z.